

RÁKÓCZI FERENC UTOLSÓ KIÁLTVÁNYÁBÓL

1711. április 18-án

„Akik odahagyták jobbágyi nyomorúságukat, fegyverük letételével menjenek vissza robotolni azoknak az uraknak, akikkel mint katonák sokszor szemben álltak! Menjenek azoknak zaklatása alá, akiket zaklattak, azoknak pálcája alá, akiket bosszantottak! Tűrjék azok sanyargatását, jószága, vére kisajtolását, akikkel vitézi fegyvereikkel szoktak szembeszállni! Fegyver helyett botot, nyomorult kolduspálcát vegyenek a kezükbe! Lovukat ne ekébe fogva, hanem a német fuvarban tartsák! Szitkot, bosszúálló mocskolódást, ütést, verést, csúfolást, kínzást szó nélkül szenvedjenek; s ha türelmüket veszítve, vagy vitézi emlékeiket följújtva szólnak, lázadásnak vegyék minden szavukat, sőt azt is, ha megállnak!”

A VESZTES HÁBORÚ UTÁN

Rákóczi Ferenc levele Károlyi Sándornak 1711. április 19-én

Isten minden jókkal áldja meg Kegyelmedet, szívből kívánom!

Remélvén, hogy az Rádai bemenetele és az Kegyelmednek 3-án írott leve-
lére tett válaszom tehettek valamely fordítást az Kegyelmed mostani, szívemet
epesztő s keserítő munkáin: tartóztattam ezeket a követeket¹, az kik által is
egyébre nem kérhetem Kegyelmedet, – hanem lelki üdvösségére kénszerítem:
ne praecipitálja (siesse el) szegény nemzetünk dolgát s ügyét, maga s familiája
(családja) holtig való gyalázatjára; mert soha nem fogják azt mondani, hogy
az fejedelem pártolt el az generálisától, – hanem, hogy az generális az fejede-
lemtől. Hiszem, jobb lesz azon útját amplectálni (választani) az békességnek,
az melyről Rádainak írtam², hogy communicálja (közölje) Kegyelmeddel; –
nem rumpálja (szakítja meg) Pálfi az armistitiumot (a fegyverszünetet) már
ezen: mert az maga alliatusi (szövetségesei) előtt sem adhatna számot az
császár, hogy azért rumpálja (szakítja meg), hogy az ő projectumok (tervük)
szerint akarunk békéleni. Ha penig ezen opinióm (vélekedésem) sem jobb
Pálfi hitegetésénél, – sit sanguis civium effusus et effundendus super vos, et
super filios vestros (a polgárok kiomlott és kiomlandó vére szálljon rátok és
fiaitokra)!

Ennél többet nem válaszolhatok: mert fojtogatja szívemet az keserűség, s
az igaz, de megcsalott barátság, sinceritas (őszinteség) és confidentiám
(bizalmam), az mellyel voltam, – lesznek is, ha tetszik

Kegyelmednek

minden jót kívánó atyafia, barátja
F. P. Rákóczi m. p.

JEGYZETEK

- ¹ A magyarországiak részéről Csajághy János, Bulyovszki Dániel és Cserei János, az erdélyiek részéről pedig Rhédei László s Kemény Simon keresték fel a fejedelmet Sieniawiskiék kukizovai kastélyában.
- ² Rádayt elsősorban az angol közbenjárás reményével biztatta.